

PALS

skoleomfattende tiltaksmodell

Stedlig tilretteleggingsmøte i
kommunene

Mars 2006

Bakgrunn for satsningen

- Rundskriv Q-16/01 om implementeringens mål:
 - Utvikle en kjede av offentlige tiltak og innsatser for å forebygge, redusere og stoppe utviklingen av atferdsproblemer for å hindre en antisosial utvikling hos barn og unge
- Landsdekkende PMTO-kompetanse bygges i:
 - psykisk helsevern for barn og ungdom
 - fylkeskommunale/regionale barnevern
 - kommunale instanser innenfor helse- og sosialsektoren og pedagogisk psykologisk tjeneste
 - barnehager og skoler

- Rundskriv Q-25/2005 fra BFD
 - Fra behandling til forebyggingstiltak
 - Fra prototyp til differensierte tiltak
 - Fra spesialistnivå til kommunalt nivå
 - Fra “optimal” modell til spredning i utvalgte kommuner
 - Bygge kompetanse i eksisterende tjenesteområder med utgangspunkt i prinsipper avledet fra PMTO’s behandlingsmodell
- Strategi for læringsmiljøet i grunnopplæringen (2005-08) fra Utdanningsdirektoratet
- Kunnskapsløftet: Kompetanse for utvikling. Strategi for kompetanseutvikling i grunnopplæringen (2005-08) fra KD

Utvikling av atferdsproblemer

- Forstås i forhold til familie, barnets jevnaldringsgruppe, skole og den sosiale konteksten barn og familie er del av
- Ikke bare resultat av sosiale prosesser, men også individuelle egenskaper eller individuell sårbarhet

(Hill 2002, Moffitt m. fl. 2002)

Virksomme tiltak har

- ✓ fokus på elevens helhetlige situasjon og skolen som system
- ✓ fokus på felles forståelse av forventet atferd/ regler og håndtering av disse
- ✓ fokus på positiv forsterkning og positiv involvering
- ✓ tydelige, forutsigbare, milde og umiddelbare konsekvenser for negativ atferd
- ✓ negative konsekvenser for å hindre destruktiv atferd fra å forstyrre skolens miljø (negative konsekvenser alene forandrer ikke negative atferdsmønstre)

(Todd, Horner, Sugai & Sprague, 2002)

Skolerelaterte forhold med stor betydning for læringsklima

- ✓ Målrettet skole-hjem samarbeid
- ✓ Klassemiljø (elevmiljø)
- ✓ Elev-lærer relasjoner (klasseledelse)
- ✓ Grad av struktur og elevorientering i undervisningen
- ✓ Sosial kompetanse
- ✓ Skolefaglig kompetanse
- ✓ Regelklarhet og regelhåndhevelse
- ✓ Skolens prosedyrer, kunnskap om og tilnærming til atferdsproblemer

Forskning om tiltak i skolen

- ✓ Eksklusjon og straff er den mest vanlige reaksjon på alvorlig problematferd i skolen, men er ineffektivt for å redusere problematferd og forbedre skolens sosiale kultur
(Patterson, Reid & Dishon, 1992; Walker m.fl, 1996; Gottfredson & Skroban, 1996)

- ✓ Straff og eksklusjon uten samtidig å ha et proaktivt støttesystem for problematferd gir økt:
 - aggresjon
 - hæververk
 - trusler
 - skoletretthet
 - skulk, forsentkomming(Mayer, 1995; Gottfredson & Skroban, 1996)

- ✓ Problematferd opprettholdes eller øker når det er:
 - Uklare regler, forventninger og rutiner
 - Utydelig klasse/undervisningsledelse
 - Lite voksen oppfølging/ tilsyn
 - Inkonsekvent bruk av utvisning fra klassen ("inn/ut")
 - Lite/ingen positiv involvering/ respons fra voksne på forventet positiv atferd
 - Manglende hensyn til individuelle forskjeller
 - Lærer opplever manglende støtte blant personalet

(Mayer 1995; Colvin et.al 1999; Sprague et.al 2005)

Forebygging og mestring av atferdproblemer fremmes gjennom:

- Endring av forhold som ser ut til å opprettholde uønsket atferd
 - reorganisere undervisningsrom/ områder/ situasjoner
 - forandre rutiner
 - endre relasjonen voksne-barn
- Økning av barnets repertoar av sosiale ferdigheter
- Aktiv og systematisk tilsyn og veiledning fra voksne

Hvorfor trenger barn med atferdsvansker spesifikke tiltak i skole?

- Reduksjon av atferdsvansker øker i betydelig grad dersom skolen i tillegg til foreldreintervensjonen, også intervensjoner overfor barn som er risikoutsatt eller har identifisert problematferd
- Det blir ingen varig reduksjon i barnets atferdsvansker dersom intervensjon kun iverksettes i skole
- Andelen av risikoutsatte/identifiserte barn reduseres dersom skolen iverksetter og opprettholder skoleomfattende tiltak rettet mot alle elevene, også de som er risikoutsatt og de som allerede har identifiserte atferdsvansker. Det forutsetter at familiene til de identifiserte barna mottar en foreldrerettet intervensjon

PALS-modellen er:

- Forankret i sosial interaksjons læringsteori (*G.Patterson*)
- Evidensbasert praksis basert bl.a. på:
 - Behandlingsmodellen PMTO (*Parent Management Training Oregon-modellen*)
 - Skoleomfattende modeller PBIS (*Positive Behavior Intervention and Support – University of Oregon*)
- Skoleomfattende – systematisk systemtilnærming
- Multi-nivå modell - tilpassede tiltak på tre nivåer
- Predefinerte kjerne- og støttekomponenter
 - Handling og forståelse
 - Tilpasset den enkelte skoles situasjon og behov

- Multi-komponent modell –innsats på flere områder
- Mestrings- og kompetanseorientert
- Proaktive og problemløsende fremgangsmåter
- Team-basert modell med minst 3 års varighet
- Skoleomfattende kartlegging og identifisering for vurdering og beslutning av støttetiltak
 - Hva – Hvem – Hvor - Når
- Løpende evaluering - Kartleggingsverktøy
 - Endringer på elev- og skolenivå
 - Implementering, fremdrift og opprettholdelse
- Kriterier for deltakelse

Universelle skoleomfattende system

System utenfor klasserom

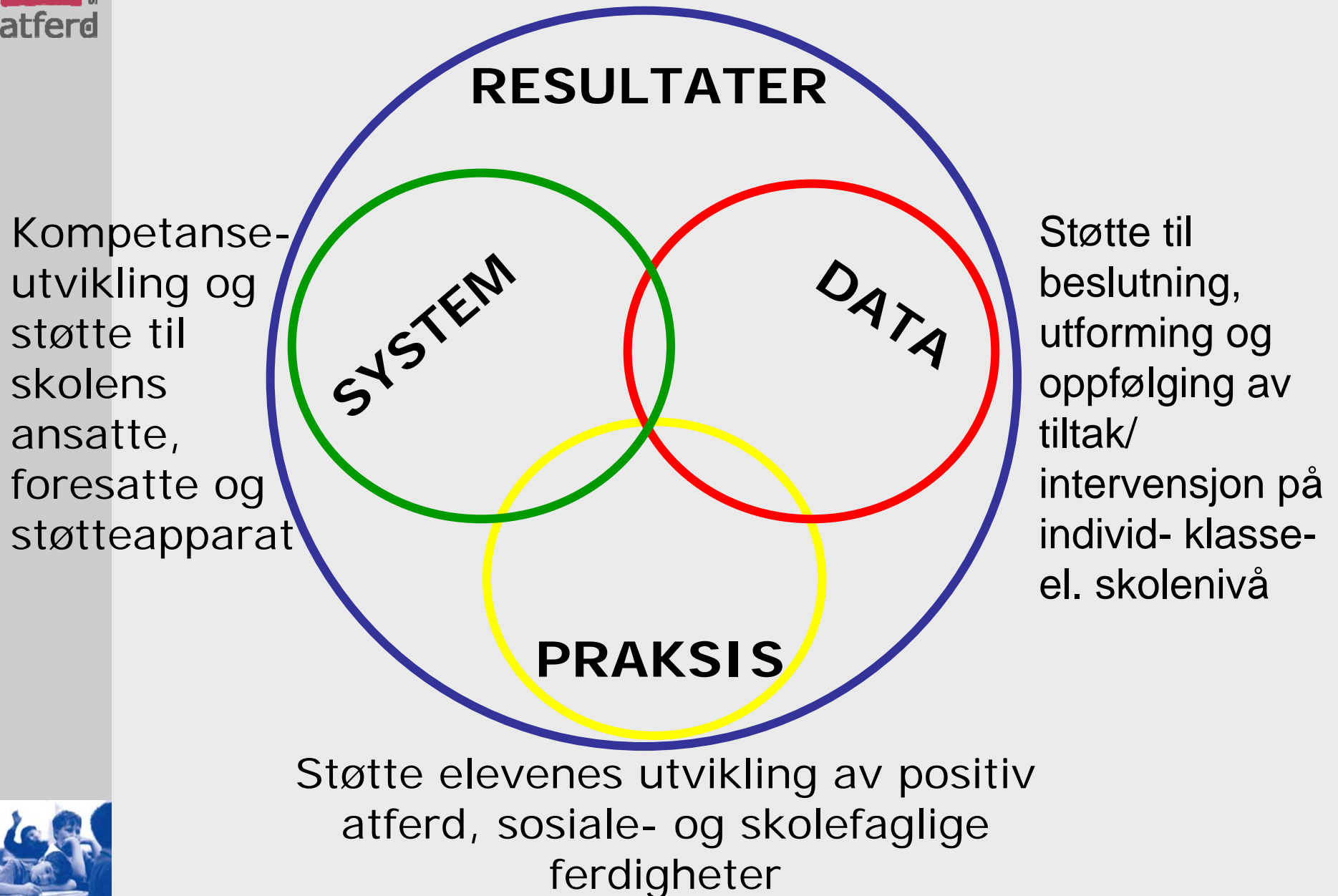
- SFO
- Uteområder
- Ganger
- Toaletter
- Bussholdeplass
- Kantine, etc.

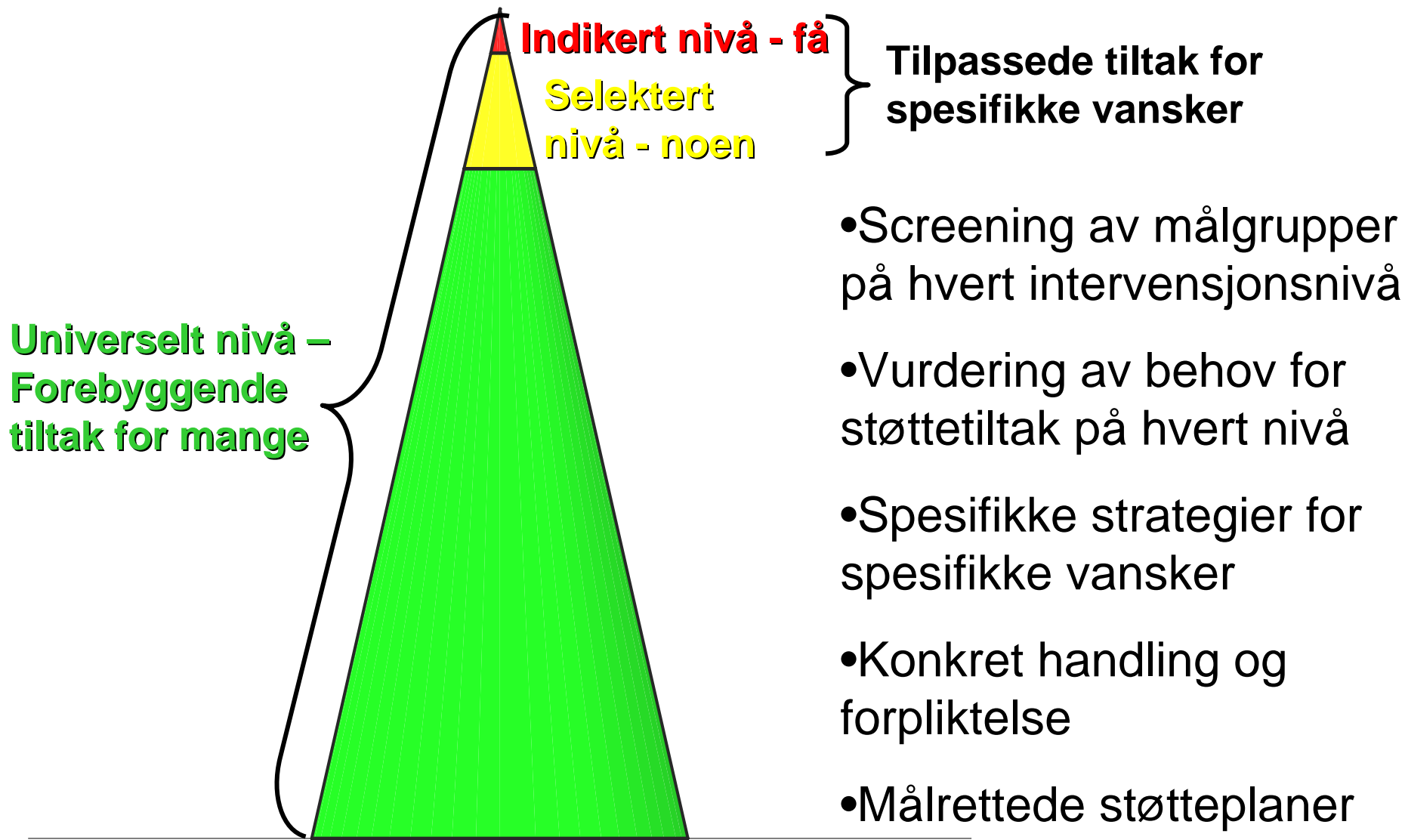
Klasserom- system

Individuelle støttesystem

Positiv atferd, støttende læringsmiljø og god samhandling (PALS)

Indikert nivå - få

Selektert nivå - noen

**Universelt nivå –
Forebyggende
tiltak for mange**

**Tilpassede tiltak for
spesifikke vansker**

- Screening av målgrupper på hvert intervensjonsnivå
- Vurdering av behov for støttetiltak på hvert nivå
- Spesifikke strategier for spesifikke vansker
- Konkret handling og forpliktelse
- Målrettede støtteplaner

Støtte utvikling av skolefaglige ferdigheter

Støtte utvikling av positiv atferd og sosiale ferdigheter

Indikert, individuell intervensjon

- Enkelte få elever
- Basert på vurdering
- Intensiv, langsiktig oppfølging

1-5%

1-5%

Indikert, individuell intervensjon

- Enkelte få elever
- Basert på vurdering
- Intensiv, langsiktig oppfølging

Selektert, ind./gruppe intervensjon

- Noen elever (i risiko)
- Effektive støttetiltak
- Tidsavgrenset intervensjon

5-10%

5-10%

Selektert, ind./gruppe intervensjon

- Noen elever (i risiko)
- Effektive støttetiltak
- Tidsavgrenset intervensjon

Universell intervensjon

- Alle elever
- Forebyggende
- Proaktiv

80-90%

80-90%

Universell intervensjon

- Alle elever
- Alle settinger
- Forebyggende
- Proaktiv

Hvordan?

- Intensiv opplæring av et representativt skoleteam (20-30 timer)
- Sette mål for forbedringer av skolens læringsmiljø
- Prioritere tid til planlegging
- Etablere skoleomfattende regler og forventninger
- Lære alle elever forventet atferd
- Oppmuntre og anerkjenne positiv atferd
- Aktivt tilsyn og veiledning
- Databasert beslutningstaking og feedback til alle ansatte

Kjernekomponenter:

- Ros/oppmuntring/belønning/ positive konsekvenser (5:1)
- Grensesetting/forutsigbare negative konsekvenser (1:5)
- Problemløsning
- Veiledning - Tilsyn – Oppfølging
- Positiv involvering

Støttekomponenter:

- Innlæring av definerte positive regler
- Effektive og gode beskjeder
- Regulering av følelser
- Sosial ferdighetstrening
- Klasse- og undervisningsledelse
- Kartlegging og vurdering av atferd

**Universelt
(*alle elever*)**

Skoleomfattende strategier

Selektert
(*noen* i moderat risiko)

Klasseroms- og gruppetiltak

- Økt sosial ferdighetstrening - selvkontroll
- Økt oppfølging og støtte ("sjekk-inn/sjekk-ut")
- Økt skolefaglig støtte og tilrettelegging
- Økt foreldresamarbeid
- Forebyggende klasseromsstrategier

Indikert
(få i høy risiko)

Individuell intervensjon

- Individuell atferdstøtteplan, tiltak og oppfølging
- Intensiv sosial ferdighetstrening - selvkontroll
- PMTO/foreldresamarbeid/veiledning til lærer
- Samarbeid ulike tjenesteområder (støttesystemer)

Identifisere problemområdene

- **Hva?**
 - Hva slags problematferd forekommer oftest?
- **Hvor?**
 - Er det steder og områder som er mer problemutsatt enn andre?
- **Hvem?**
 - Er det mange elever med problematferd, eller er det bare et lite antall elever som står for mye problematferd?
- **Når?**
 - Er det spesielle tidspunkter i løpet av skoledagen som problematferd oppstår?

Kontinuum av vurdering og støtte

